

Vzdělávací přednáška v rámci komunitní knihovny: autor Emil VEIS

„ZÁBOR MORAŠIC V ROCE 1938“.

Na letošní rok jsem si v rámci „Komunitní knihovna“ připravil pro Vás občany a návštěvníky knihovny podzimní listopadovou přednáškovou akci s výše uvedeným názvem. Epidemiologická situace ale tuto přednášku pro veřejnost, plánovanou na podzim, bohužel znemožnila. Připravil jsem si na ni podklady v prezentačním programu PowerPoint.

Příprava podkladů zabrala nemálo času, a aby vše nezůstalo v šuplíku, tak se s Vámi o ně podělím formou distanční prezentace na webu.

Knihovník Emil VEIS.

Budu rád za jakoukoliv zpětnou odezvu.

(Vytvořeno podle vzpomínek mých rodičů a prarodičů rodin (V)WEISOVÝCH a také podle paměti morašických občanů při návštěvě v době zakládání fotoalba obce Morašice, nebo při jejich dalších návštěvách. Sestaveno abecedně: BALÍK Jeroným (* 4. 5. 1923 +20. 2. 2018), FENDRICOVÁ Marie (* 8. 2. 1908 + 8. 11. 2003), HERMANOVÁ Marie (* 29. 6. 1922 + 22. 11. 2018), KOTRNEC Antonín (* 14. 8. 1928 + 20. 5. 2017), POSPICHAL Jaroslav (* 16. 8. 1919 + 6. 10. 2008), NOHAVOVÁ Marie (* 3. 9. 1902 + 10. 3. 2000), POPELKA Josef (* 30. 11. 1924 + 26. 3. 2007), skalický a hostěradický kronikář a historik Doc. PhDr. ŠÍPEK Zdeněk CSc. (* 25. 10. 1928 + ?. ?. ???), WEIS Emil (*11. 10. 1927 + 17. 4. 2012), WEIS Bedřich (* 14. 2. 1896 + 15. 9. 1975), WEISOVÁ Marie (* 2. 9. 1900 + 1. 8. 1990),

„V našich Morašicích se druhou říjnovou neděli slavívá posvícení a obec se veselí. Rok 1938 byl ale v mnohém jiný. Zaběhnuté tradice ustupují do pozadí na úkor vyhrocené mocenské politiky stále silnějšího a rozpínajícího se Německa. Po anšlusu sousedního Rakouska, který se udál ve dnech 12. a 13. března 1938 se postavení našeho Československa v srdci Evropy výrazně zhoršilo. Nově vzniklá Velkoněmecká říše sevřela Československo ze tří stran. Anšlus Rakouska aktivoval velmi početnou část sudetských Němců, kteří začali vyvíjet tlak na vládu. Sudety jsou zeměpisným pojmem známým již ve starověku. Velkou pravděpodobností se jedná o slovo keltského původu, které lze přeložit jako „les kanců“. Na mapě Československa začal být takto označován téměř souvislý pás pohraničních lesů táhnoucí se od Lužických hor po Jeseníky, který odděloval Čechy s Moravou od Slezska.

O osudu Sudet se nakonec rozhodlo na mezinárodním setkání představitelů čtyř evropských velmocí, Velké Británie, Francie, Itálie a Německa v Mnichově. Dne 30. 9. 1938. Tam se rozhodlo, aby Československo odstoupilo rozsáhlé pohraniční oblasti Německé říši. Celkem se jednalo o rozlohu 28 943 km², kde žilo a přes 3,5 milionu obyvatel. Tak jak si to přál Hitler s Henleinem a valná většina sudetských Němců. Jejich volání „Heim ins Reich!“ („Domů do Říše!“) bylo tímto zpečetěno.

V neděli dne 9. října 1938 o 13 hodině nás zabrala jednotka armády Třetí říše. Soldateska do obce přijela od Hostěradic. Kdo měl to „šťěstí“ a průjezd vojáků wehrmachtu viděl na vlastní oči, tak jen němě a bezmocně pozoroval kolonu ozbrojených německých vojáků. Vojáci nebyli „Říšští Němci“, ale ještě do nedávna naši pokojní sousedé z Rakouska.

Po Mnichovské zradě obsazovalo Nacistické Německo Československo podle plánu, po částech. Naše Morašice zažily tuto smutnou dějinnou událost právě dne 9. října 1938. Přítomným tohoto smutného dění, se v hlavě honily chmurné myšlenky a v hloubi srdce nám všem Morašickým zavládl velký smutek. Noha německého vojáka v Morašicích, to byla zmíněným dnem holá skutečnost. Některé morašické rody měly podle příjmení své kořeny patrně z Německy mluvících zemí. Zábor naší rodné obce Němci všichni nesli s velkou bolestí v srdci. Za mnoho století nám naše rodné Morašice přirostly k srdci. Narodili se tu mnozí naši předci, učili nás rodné řeči, škola nám poskytla vzdělání, přijali a praktikovali jsme tu víru, vychovali děti a všichni naši předci tu v Pánu odpočívají v rodné zemi, s kterou v prachu jedno jsou. Tento kraj máme rádi, máme tu svůj domov. Ten nám v našem srdci zůstal i nadále, i když německým zábořem jsme v uvedený den přišli o národní svobodu. Věříme však, že nám i tak bude časem lépe.

Obcí projíždějící motorizovaná kolona byla nezvykle početná. Němečtí vojáci přijeli většinou na tříkolkách, motorkách s připojenou sidecarou a na nákladních autech s ložnou plochou upravenou k sezení soldatesky. Většina motorizované techniky obcí jen projela a pokračovala dál. Část jednotky tu ale zůstala. Jak se později ukázalo, tak tito němečtí vojáci byli z většiny Rakušané v modrých uniformách, kteří se k Němcům přidali po „anšlusu“.

České nápisy byly podle nařízení všude nahrazovány německými. Místní obecní zastupitelstvo a rada byla rozpuštěna. Vládním komisařem v Morašicích byl jmenován Němec Anton SCHALK (* 8. 6. 1911 + 1. 4. 1973). Po záboru obce do Říše byla demarkační čára stanovena na hranicích katastru

želetického a chlupického. Ještě dnes tuto linii známe pod označením „Na hraničkách“. Kdo chtěl demarkačku překročit, musel žádat o propustku, neboli „Passierschein“.

Od soboty 15. října se v obou třídách moravické základní školy nevyučovalo. Učebny sloužily říšskému vojsku jako dočasné ubytovny. Vojáci však nezůstali k našim občanům neteční, někteří uměli i česky a podali pomocnou ruku při podzimní sklizni, když nákladními auty sváželi z polí brambory a řepu.

V okolí se tu neblaze zapsali ordněři – jednalo se o německé mladíky z německých vesnic. Ti se zbraní v ruce vypomáhali u hraničních přechodů a stávalo se, že i bez důvodu po českých lidech stříleli. Dne 27. října vystřídali Němce. V naší obci zůstala pouze finanční stráž, jejíž vrchní velitelství bylo na domě č. 22 (dnes 72), kde také několik financů bydlelo.“

*** **Poznámka k textu.** Zpracováno podle zdroje : <https://financnistraz.estranky.cz/>

Sudetoněmecký sbor dobrovolníků, též „**Sudetoněmecký Freikorps**“, německy „**Sudeten-deutsches Freikorps**“, SdFK, jsou nám známí jako Ordněři, podle pojmenování Ordnergruppe. Byla to v podstatě sudetoněmecká polovojenská organizace založená v září roku 1938 za účelem destabilizace situace v československém pohraničí. Nepokoje byly vyvolávány pomocí ozbrojených útoků a různých sabotážních činů.

SdFK vznikl v září 1938 z nařízení Adolfa HITLERA (* 20. 4. 1889 + 30. 4. 1945), jako obranná organizace sudetských Němců. Ve své podstatě bylo ale jejím účelem vyvolávat v příhraničí nepokoje s Českým obyvatelstvem a tím přispívat k neklidu v Sudetech.

„**Finanční stráž**“. Vznik finanční stráže se datuje do dob habsburské monarchie. K vytvoření „finanční stráže“, německy („k. k. Finanzwache“) došlo sloučením dvou sborů a to pohraničních myslivců a sboru důchodkové stráže. Stalo se tak dne 22. prosince 1842 císařským rozhodnutím a následně dvorským dekretem z 21. dubna roku 1843.

Nově vzniklá Československá republika zaběhnutý systém finanční stráže po roce 1918 převzala na ochranu své hranice beze změny. Finanční stráž střežila hranice republiky až do jejího konce v březnu roku 1939. V období protektorátu byla finanční stráž zrušena. Stalo se tak v roce 1940. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi musely být struktury vybudovány nově. V březnu roku 1919 začaly vznikat první celní úřady a od poloviny téhož roku byl zahájen provoz celnic na československo-rakouské hranici.

Vydáním celního zákona č. 114/1922 Sb. a vládního nařízení č. 202/1930 Sb. došlo k přesnému vymezení pravomocí finanční stráže a výraznému zlepšení podmínek služby konajících pohraničnicků. Mezi úkoly finanční stráže patřilo:

- 1) střežení celní hranice dohlážením na přechod osob a zboží přes celní hranici, zabraňovat celním a jiným finančním trestným činům, vykonávání celních řízení u celních úřadů a konání služby u celních úřadů.
- 2) střežení státní hranice a dozírání na pohraniční osobní styk a oběh zboží, zabraňování přestupu hranic osobám, které se nemohou náležitě prokázat.
- 3) pomoc při provádění opatření k ochraně veřejné bezpečnosti, jen ale na výzvu příslušného úřadu a v mezích předpisů v tomto směru vydaných.
- 4) spolupůsobení při vojenské ochraně státních hranic dle zvláštních předpisů.
- 5) konání strážní, kontrolní a pátrací služby ve finančním, nebo jiném oboru státní služby uloženou jí nadřízenými úřady.
- 6) konání veškerých dalších úkolů, které jí byly uloženy platnými předpisy či nadřízenými úřady.

Rakouské pušky Mannlicher vzor 1895, dosud používané ve výzbroji, dobou zastaraly a staly se nevyhovujícími. Neúspěšnou situaci si uvědomovalo i ministerstvo národní obrany a k přezbrojení doporučilo strážní vybavit se krátkými puškami takzvanými (karabinami) ČZ vzor 33, kterou používalo četnictvo. Se zhoršující se mezinárodní politickou situací ve 30. letech se měnila i služba financů. Uvedené pušky se dostaly do výzbroje v roce 1935. V roce 1938 počet pušek však nestačil pro všechny nově přijaté finančníky, a tak muselo ministerstvo obrany vypomoci armádními puškami ČZ vzor 24. Kromě toho byla služební zbraní úředníků pistole ČZ vzor 27.

Na nízké úrovni byla motorizace jednotek, která v Československu zaostávala v porovnání s ostatními vyspělými státy, kde každé oddělení mělo automobil, nebo motocykl. Kladem bylo, že se začalo s výcvikem služebních psů. V říjnu 1936 byla zřízena „Stráž obrany státu“ (SOS) a finanční stráž byla po četnictvu její druhou nejpočetnější složkou. V září roku 1938 sloužilo 6414 financů z celkového počtu asi 8000 mužů.

Po Mnichovské dohodě v září roku 1938 se situace výrazně zhoršila. Zástupci československé státní moci neměli v odlehlejších koutech Československa nadějně vyhlídky. Ve skutečnosti suverenity Československa začínala za postavením armády (za linií opevnění). Směrem k hranicím od této hráze začínala země nikoho, kde téměř každý den podnikaly jednotky tzv. freikorpsu přepady státních budov, hlídek SOS, ale i přepady celých družstev Stráže obrany státu. Mnoho příslušníků bylo zajato a odvečeno do Německa. Zákeřné útoky si také vyžádaly mnoho životů "sosáků". Nepokoje byly také časté na maďarsko-slovenské hranici. Přepady českých strážců hranic prováděly jednotky, které byly palbou podporovány z maďarského území armádou.

Po přijetí Mnichovské dohody museli příslušníci finanční stráže ustoupit z dosud střežené hranice. V období do vzniku. Protektorátu vykonávali finančnické služby na nově tvořících se hranicích. Po definitivním zničení demokratického Československa dne 15. března 1939, kdy byl ustanoven Protektorát, sloužili finančníci jen na protektorátní, nám Mnichovem vnučené hranici.

Slovenský štát si zřídil vlastní finanční stráž, přičemž příslušníci české národnosti museli odejít. 1. října 1940 došlo ke zrušení protektorátní finanční stráže a hranice byla střežena pouze německými ozbrojenými složkami.

Během okupace nacisté pátrali po všech, kteří se jim v roce 1938 stavěli do cesty. Mstili se všem vojákům, četníkům, finančníkům a policistům, kteří hrdě bránili svou vlast. Mnoho z nich skončilo v německých věznicích a 160 koncentračních táborech. Někteří příslušníci se s okupací vlasti nesmířili, bojovali za její svobodu a mnohdy položili život.

Součástí Německé říše byl celý politický okres Mikulov (Nikolsburg), čítající 42 obcí, z politického okresu Znojmo (Znaim) pak celý soudní okres Jaroslavice (Joslowitz) a části soudních okresů Vranov nad Dyjí (Frain) a Znojmo, čítající 79 obcí. Dále pak části soudních okresů Jemnice (Jamnitz), Slavonice (Zlabings), Břeclav (Lundenburg), Hustopeče (Auspitz) a Moravský Krumlov (Mährisch Kromau). Celkem to bylo 195 městských nebo vesnických obcí. Hranice odtržených území byly určeny na základě sčítání obyvatel z roku 1910. Tehdy byla národnost zjišťovaná pouze na základě obcovacího jazyka. Proto tento zábor zahrnoval i obce s vysokým podílem českého obyvatelstva, což byl případ i našich MORAŠIC.

Přísaha příslušníka finanční stráže

"Přisahám a slibuji na svou čest a svědomí, že Československé republice budu vždy věren a její vlády poslušen, že budu veškery zákony zachovávatí, všechny své úřední povinnosti podle platných zákonů a nařízení vykonávatí pilně, svědomitě a nestranně, úředního tajemství neprozradím, příkazů svých představených budu poslušen a ve všem svém jednání jen prospěchu státu a zájmu služby budu dbátí."

Zdroj: <http://www.1-prapor-sos.wz.cz/sos/fs-prisaha.html>

Celní budka u obce Pavlice na Znojemsku. Podobné dřevěné přístřešky pro celní stráž byly i na hranicích Protektorátu na silnicích vedoucím k obcím Želeticím a Chlupicím.

Zdroj: http://pavlice-historie.wz.cz/cetnicka_stanice.html

TRSTĚNICKÁ FARNÍ KRONIKA SE O ZÁBORU MORAŠIC ZMIŇUJE TAKTO:

Rok 1938 byl velmi pohnutý neustálými politickými událostmi. Dne 9. října 1938 vtáhlo do přifařených Morašic německé vojsko a obec zabrána, což Morašičtí s velkou bolestí nesli. Tím větší však byla radost, když po 6 týdnech Morašice opět vráceny do Republiky Československé. Ve čtvrtek 24. listopadu byla tam slavná mše a veliká slavnost. Také obec Skalice byla vrácena, a poněvadž Hostěradice, kam Skalice byla přifařena, zůstaly v říši, byla obec Skalice přifařena do Trstěnic.

Motorizovaná jednotka při záboru Sudet.

Zdroj : https://www.google.com/search?q=sudety&client=firefox-b-d&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKewiW3M3w-OLsAhUEzoUKHZsXDUYQ_AUoAXoECBoQAw&biw=1920&bih=938#imgrc=SQDQ_D7qmc3H2M&imgdii=DxOfziqNbsjVmM

říjen – OBSAZENÍ MORAŠIC A OKOLÍ NĚMCI – PODLE VRCHNÍHO STRÁŽMISTRA FRANTIŠKA OLIVY

(Vrchní strážmistr OLIVA František v knížce „Soužití Čechů a Němců na Znojemsku 1938 – 1945 Vzpomínky IV“ tuto dobu líčí takto)

V sousedním Rakousku se silně rozrůstal nacismus. Ten se od roku 1935 prodíral i k nám, do našich poněmčených příhraničních krajů. Bezpečnostní či vojenská služba vyžadovala v tomto pohraničním území obzvláštní vypětí, námahy a ostráživosti. Němci otevřeně i skrytě osnovali vzpuru proti republice s požadavkem odtržení zněmčených krajů.

Dne 13. března 1938 obsadil HITLER (* 20. 4. 1889 + 30. 4. 1945) Rakousko. Bylo zřejmé, že jsme teď na řadě my a že nás čeká střetnutí s nepřitelem. Němci již otevřeně nám to dávali najevo a noční služby v německých pohraničních obcích byly nebezpečné. V době záboru našeho pohraničí Němci, jsem sloužil na vojně a to na jižní Moravě. Byl jsem četařem a snažil jsem se být nejlepší. Možná, že jsem jím byl, poněvadž pplk. Adolf MATĚJŮ (* 31. 1. 1893 + 21. 6. 1942) si mne zvláště oblíbil, se svými názory se mi svěřoval, což jsem poznal při jednání s ním.

Dne 21. května 1938 jsme dostali telefonický rozkaz k provedení pohotovosti jednotek SOS (Stráž Obrany Státu) a obsazení hranic. Jako velitel čtyř SOS jsem hlásil všechna pozorování a situaci. V pohotovosti SOS jsme zůstali do 14. 6. 1938.

Pak 19. září 1938 jsme dostali opět přísný rozkaz k pohotovosti. Byl jsem tehdy ve Znojmě se strážmistrem UHLÍŘEM se čtácti zatčenými Němci. Rychle jsme ukončili výslechy a vrátili se do Jaroslavic, kde jsem převzal velení čtyř SOS, avšak s malým početním stavem. Důvod úbytku mužstva byl prostý. Němci a někteří, co se vydávali za Čechy a byli zařazeni k jednotkám SOS, prchli přes hranice do Rakouska, k HITLEROVI. Všechny pohraniční obce byly jako na povel většinou vylidněny. Doma zůstali jen starci, stařeny a nemocní; ti na noc zalézali do sklepů. V opuštěných domech řval dobytek hladem a psi strašně vyli, jako by měla přijít potopa.

Ozbrojené německé tlupy, utvořené z uprchlých Němců, tzv. „Freikorps“, přepadaly naše polní stráže SOS za použití palných zbraní a granátů. Takovéto přepady a boje se odehrávaly v noci v době od 23. až asi do 28. září 1938.

Po Mnichovské dohodě jsem opět přijel s hlášením do Znojma. Velitelství bylo za vojenskou nemocnicí. Po formálním hlášení mě velitel vzal do své kanceláře, aby mně vyplatil žold pro mužstvo. Přitom jsem viděl, že je sklíčen. Řekl jsem proto:

„Měli jsme přece bojovat, nedat se, je to pro nás potupa.“

Pplk. MATĚJŮ vstal ze židle, vzal mne pod paži a vedl ke stolu, kde měl prostřenou mapu republiky, a ukazoval, jaká území ztratíme. A řekl:

„Kamaráde, měli jsme sami i bez zrádců“.

Pak se ptal:

„Co dělá a co tomu říká mužstvo a ostatní, jak to přijali?“

Hlásil jsem mu, že rozhodnutí přijali většinou s opovržením, neboť jsou na boj připraveni, zvláště družstvo z Dukovan.

Ve Znojmě jsem pak mluvil s pplk. MATĚJŮ naposledy dne 8. října 1938 v Katolickém domě, kde byl umístěn pohotovostní oddíl. Tam mně vydal dispozice pro ústup do Višňového, který měl být proveden dne 9. října 1938, a nabádal k největší opatrnosti. Dobu ústupu určil na 10. hodinu. Já jsem však namítal, že Němci začnou s postupem ráno. Proto změnil rozkaz k ústupu podle mého rozhodnutí a situace, jaká nastane dne 9. října 1938.

Německé obce, kudy jsme projížděli, byly již připraveny na uvítání okupantů. Silnice byly posety trávou a květin, po obou stranách v obcích stály špalíry obyvatelstva, školních dělí, hasičských sborů a spolků. Pořádek udržovali ordneři a hasiči v černých gumácích a vysokých botách. Všichni měli praporky, domy byly vyzdobeny prapory s hákovým křížem a standartami. V každé obci byly slavobrány:

„Wir danken unserem Führer!“ , nebo „Wir danken unseren Befreiern!“

Při přiblížení naší kolony k Božicím a Českým Křídlovicím počali Němci vyzvánět všemi zvony. Kapely spustily hymnu „*Deutschland über alles...*“ a při vjezdu kolony do obce počali všichni mávat praporky a šleně řvát: Heil! Řečník mačkal papírek a čekal, až některé auto zastaví. Vtom však zjistili, že jsme to my v uniformách vojenských a četnických. Volání slávy se změnilo ve výkřiky:

„Fuj! Fuj! Da sind die Tschechen! Tschechische Hunde, tschechische Hordě!“

a jiné nadávky a ne jeden kámen dopadal i na nás. Když jsem se ohlédl v Práčích po hasičích, hrozili nám sekerkami. Ustupovali jsme velmi pomalu, ale jinak k násilnostem nedošlo. Ale byli jsme připraveni na vše. Tu jsem poznal, jak by se nám vedlo, kdybychom šli pěšky s batohy na zádech. Tak jak některým jednotkám, zvláště četníkům, kteří byli přepadeni, odzbrojeni (*za pomoci vojska*) a ztýráni a okradeni.

Podle rozkazu jsem postavil polní stráž na křižovatkách v Žerotických, u Tvořihráze, v Horních Dunajovicích, v Trstěnicích a u Višňového.

Němci však postupovali bez ohledu na vytčenou demarkační čáru a obsazovali české obce, až narazili na hlídky SOS. V mém úseku obsadili Tvořihráz, Domčice, Morašice a Skalici; v sousedním úseku tvořihrázský les, Kuchařovice a Citonice, z druhé strany Dobřínsko.

Když došlo hlášení hlídek, že Němci postupují a pokoušejí se obsadit Horní Dunajovice, nařídil jsem nástup polo čtyř a s nákladním autem jsme přijeli k obci. Kolem obce byly postaveny naše hlídky a já za doprovodu strážmistra Oldřicha ČUDY jsme jeli osobním vozem dovnitř obce. Nechal jsem od prvního německého pancéřového vozu zavolat německého velitele. Po chvíli přišel důstojník, který se představil jako npor. dr. LORISCH, zřejmě záložník. Sdílel, že zavolá velitele, a po chvíli přivezl od Želetic pancéřový vůz dva německé důstojníky, z nichž se jeden představil jako místní velitel, hejtman von ZERSCHAU, a druhý poručík STOHLEN. S nimi přijel starý rakouský četník v modré rakouské uniformě, o němž jsem zjistil, že to byl velitel stanice v Želeticích, SCHEBESTA. Aby se mnou jednali, představil jsem se jako poručík. Byl jsem v četnické uniformě. Podle mapy jsem německému hejtmanovi vysvětlil a dokázal, že přestoupili stanovenou demarkační čáru, že obsadili české obce neoprávněně, a žádal jsem důrazně, aby svým jednotkám dali rozkaz k uvolnění obcí Hor. Dunajovice a Domčice. Uvolní-li obce, nebudu jejich zavinění dále hlásit. Když jsem hejtmana přesvědčil, že jde o české obce, dal rozkaz k ústupu. Při ústupu jednotek přišel k nám jistý Němec, který bydlel s rodinou v Žerotických. Žádal hejtmana, aby obsadil obec Žerotice, že jsou tam tři německé rodiny a tyto jsou českým obyvatelstvem velmi terorizovány a utlačovány. Němec lomil rukama a nařikal. Měl jsem vážnou obavu, aby hejtman neodvolal svůj rozkaz, a proto jsem se ihned rozhodl, aby se mnou zajel do Žerotic a přesvědčil se sám, že údaje jsou falešné. Nejprve se zdráhal, ale když jsem prohlásil, že bude pod mou ochranou, zajeli jsme i s por. STOHLEM do Žerotic. Tam jsem dokázal falešné a zkrleslé udání onoho Němce. Hejtman si odplivl a odjeli jsme zpět k Želeticím.

Obyvatelé osvozených obcí jásali. Ihned jsem nechal postavit závory a překážky, abych zdůraznil demarkační čáru. Pak jsem opět zajel na německou stranu, nechal zavolat hejtmana a žádal o uvolnění obcí Tvořihráze, Morašic, Skalice a Kuchařovic. Hejtman se vymluvil, že obce nejsou v jeho úseku, ale že bude záležitost hlásit, a stanovil den a hodinu schůzky v Želeticích.

Po tomto úspěšném zásahu jsem se vrátil do Višňového, kde mne již čekal pplk. MATĚJŮ. Blahopřál mi k úspěšnému odsunu z Jaroslavice do Višňového a k tomu, jak se mi podařilo Němce přimět k vyklizení obcí.

Objížděli jsme pak další úsek a vždy žádali německého velitele. Bylo to před Morašicemi, Skalicí, Tvoříhrází. Pouze u obce Polanky přijel německý hejtman, který odpíral s námi jednat. Jeho hlídky po obou stranách silnice měly asi o něho obavu, poněvadž stále na nás mířily kulometry.

Navázali jsme proto spojení s obsazenými českými obcemi pomocí civilních hlídek. Tyto obce, neprávem Němci obsazené, vyslaly svoje deputace k pplk. MATĚJŮ. Ten (za ně delegován) intervenoval u Zemského úřadu v Brně a u Zemského vojenského velitelství v Brně. Svým osobním vlivem při jednáních nese pplk. MATĚJŮ hlavní podíl, že obce Dobřínsko, Skalice, Morašice, Tvoříhráz, Kuchařovice a Čitovice byly při konečném řešení hranic v listopadu 1938 z německého járma osvobozeny.

V přechodně obsazených obcích Němci české obyvatelstvo zatýkali a týrali, takže mnoho lidí uprchlo. Státní znaky republiky, Sokola, Orla apod. byly z budov odstraněny, kamenné znaky vysekány, okna vytlučena a inventář vykraden. Nejvíce řádili ve Tvoříhrází a Dobřínsku.

Za zmínku též stojí, že po obsazení Želetic, kde byly jenom asi čtyři německé rodiny, a ostatní obyvatelstvo bylo české, nechal velitel četnické stanice Meister SCHEBESTA odstranit z budovy stanice mramorovou desku, zasazenou na paměť úkladně zavražděného velitele stanice prap. Klementa FLORIÁNA a jeho manželky Marie. Oba byli zastřeleni zločincem ELLINGEREM v roce 1929.

Jednání o konečnou hranici okleštěné republiky bylo prováděno důkladně. Na mapách, které jsem obdržel, byla hranice označena modrou čarou, ta byla pak opravena červenou a konečně zelenou. Každý kousek proto musel být bedlivě sledován při udělování rozkazů jednotkám SOS.

Dne 28. listopadu 1938 jsem se rozloučil s pplk. MATĚJŮ v Brně. SOS byla zrušena a materiál předán vojsku. Nastoupil jsem službu na četnické stanici Kravsko a od 1. 1. 1939 na četnické stanici v Kojeticích, okres Třebíč.

Tolik vrchní strážmistr František Oliva

ZA ODVOZ HNOJE DOSTALI OKUPANTI ČTYŘI VYKRMENÉ KAČENY

(Podle vzpomínek pamětníka Emila VEISE nar. *11. 10. 1927 – sepsal E. VEIS ml. nar. *31. 3. 1956)

Z doby, kdy byla naše obec krátce připojena k Říši, se v naší rodině udál tento zajímavý příběh, který mi ústně vyložil můj otec Emil.

„V Morašicích se od záboru zdržovala skupina německých vojáků. Byli tu dočasně ubytováni. Na našem dvoře, v místě kde po válce stávala kadečka, (betonová studniční skruž o průměru 1 metr se zabetonovaným dnem), na zachycování dešťové vody ze střechy, byla za okupace dřevěná posada, rozdělená přepážkou na dvě části. V té byly zavírány husy, nebo kačeny určené k dokrmění před zabitím. V době, kdy nás zabrali Němci, byly v posadě čtyři skoro již vykrmené kačeny, vždy po dvou v každé části. Z ničeho nic k nám jednoho dne přišli Němci na kontrolu. Kačeny se jim tak moc zamlouvaly, že si je chtěli hned vzít pro sebe na jídlo. Mému otci Bedřichovi se to vůbec nelíbilo a za nic na světě jim je nechtěl dát. Chvíli se spolu halasně dohadovali. Otec, který byl za I. světové války na frontě, nějaké to německé slovo taky znal a jak nakonec zjistil, tak se s Němci, kteří byli ve skutečnosti občané z Dolních Rakous, dalo i leccos usmlouvat. Pojednou němečtí vojáci navrhli, že z hnojiště na dvoře odvezou všechn hnůj a vezmou si za to všechny vykrmené kačeny. Vojáci byli čtyři a chuť do díla, za lákovou odměnu, byla na nich vidět. Z nákladního auta hned sundali plachtu a odmontovali z korby bočnice. Poté si svlékli uniformy. To proto, aby si je neumazali a nenačichli jim od páchnoucího hnoje. Na tělo si pak navlékli jakýsi pracovní oděv a dali se s do práce. Zanedlouho měli naloženou vrchovatou fůru hnoje. Pak nastartovali auto a hnůj odvezli na pole, kam jim můj otec poručil. S hnojem jeli ještě dvakrát. Když s vyvážením skončili, tak bylo třeba auto očistit a umýt. Ze studny, která je na dvoře, si ruční pumpou napumpovali vodu. Po chvíli auto zas zářilo čistotou a nepáchlo od hnoje. Pak již mému otci nic jiného nezbylo, než jim dát čtyři vykrmené kačeny, které si tak poctivě odpracovali. Rázem jsme byli bez kačen, ale zato ušetřeni namáhavé práce.“

24. listopad – Z TŘETÍ ŘÍŠE JSME ZASE ZPĚT V ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLICĚ – MATKA MARIE ŠILA PRAPORY PRO CELOU OBEC

(Vyhledáno v trstěnické farní kronice a podle vzpomínek pamětníků Bedřicha VEISE nar. *14. 2. 1896, Marie VEISOVÉ nar. *2. 9. 1900 a Emila VEISE nar. *11. 10. 1927 – sepsal E. VEIS ml. nar. 31. 3. 1956)

„Večer 23. listopadu vyhlásil rozhlas změny hranic a oznámil nám i jména obcí, která byla z okupace vyňata. Mezi vyňatými vesnicemi jsme zaslechli i jméno našich rodných Morašic. Nám

i mnohým zdejšími občanům se velmi ulevilo. České nápisy názvu obce se mohly opět vrátit na svá místa a v obci zaválaly prapory.

Po krátkém záboru, který netrval ani celé dva měsíce, museli příslušníci německého okupačního vojska naši vesnici opustit. Stalo se tak ve čtvrtek dne 24. listopadu. V ten samý den, přišli za trstěnickým farářem Bohumilem RŮŽKEM (* 25. 8. 1886 + 22. 9. 1952) Morašičtí s prosbou, kterou nemohl odmítnout. Požádali ho, aby na počest opětovného připojení Morašic k Československu odsloužil v Morašicích slavnou děkovnou mši svatou a Te Deum. Stalo se a ještě v ten samý den byla mše odsloužena. Krátce po ní pak propuklo bujaré veselí. Na návsi vyhrávala dechová kapela, lidé se vespolek radovali, že jsme znovu připojeni k Československé republice. Veselí ten den nebralo nakonec a nakonec vyvrcholilo tancem. Morašičtí tak s opožděním oslavili tradiční hody, které se v tomto roce po záboru nemohly uskutečnit. I přes nastalé veselí byl však i nadále cítit značný neklid.

Téměř celá obec byla na oslavu návratu z <Tisícileté říše> zpět do Československé republiky vyzdobena českými státními vlajkami. Na ušití červeno-modro-bílých praporů má velký podíl také moje maminka Marie. Na našem domě také zaválal prapor, který matka vlastnoručně ušila. Prapory byly šité hodně narychlo a zvládlo se to během tří dnů.

V Morašicích ušité prapory, které dostaly všechny rodiny v obci, mají tuto historii. Již několik dnů předem se proslýchalo a nakonec s jistotou vědělo, že máme být připojeni zpět k Československé republice. Zásluhu na tom měl řídicí učitel František KRUPKA (* 16. 9. 1887 + ?. ?. 1961). Soupisovou akci, k znovu připojení k ČSR podepsalo 222 Morašáků. Řídicí KRUPKA dobře věděl, na které úřady má dokument zaslat. Nastal tedy časový prostor, ve kterém se zorganizovala akce na výrobu československých státních vlajek, přesněji řečeno praporů. O látku na prapory se postaral souseď Josef TESARĚ, bydlící v č. 84. Často chodíval do blízkých Trstěnic a to do obchodu, kterému se říkalo <Konzum>. Jednoho dne tam přišel a objednal červenou, modrou a bílou látku. Protože jsme stále ještě byli zabraní od Němců, tak do Trstěnic nemohl jít po silnici. Znal relativně bezpečnou cestu, vedoucí přes Višňovskou jámu, a pak přes pole, kde si ho nikdo nemohl jen tak všimnout. Stejně tak chodil i domů. Jít však s rolí látky na rameni, či v podpaží bylo mnohem obtížnější. Když dostal zprávu, že objednaná látka již do <Konzumu> došla, tak pak každý den po setmění přinesl do Morašic vždy roli látky jedné barvy. Toto opatření bylo promyšlené a mělo jeden prostý důvod. Když by byl chycen, tak s jednou barvou látky to nebylo tak nápadné jak se třemi a ještě k tomu ve státních barvách.

Látka byla přinesena k TESARĚM, kde vznikla provizorní šicí dílna, ve které se prapory narychlo šily. Dvě ženy z pruhu látky nastříhaly jednotlivé barevné díly budoucích praporů. Stříhat látku také vypomáhala Terezie LAUŠOVÁ z č. 72, provdaná v roce 1940 za Jana KORKA. Moje matka Marie, je s paní domácí, na šlapacích šicích strojích sešívaly, do jednoho celku. Však je to také na kvalitě sešívání očividně poznat. Důležité bylo, že práce se dělala se zápalem a přesvědčením o správnosti činu. K souseďm TESARĚM č. 84. chodila moje matka šít po tři dny. Záhy jim došla modrá látka, ze které byly klíny. Poněvadž se již nepodařilo sehnat stejnou modrou barvu látky, tak značná část domácností měla modrý klín na praporu jakoby <vybledlý>.

Prapor ušitý v roce 1938 naše rodina uchovává dodnes.“